

Grathwohl: Det er det ærede Medlem Hr. O. Andersen, der kalder mig frem. Det ærede Medlem gav en historisk Fremstilling af Boligmisærens Udvikling i København. Det er for saa vidt rigtigt, at Boligmisæren i København havde et stærkere og mere lokalt Præg end i det øvrige Land, vistnok stammende fra Byggekrakkene i 1908. Det, der glædede mig, var den Anerkendelse, det ærede Medlem gav Borgergruppens daværende Ordfører, Overretssagfører Becker, fordi han netop var den, der først og fremmest bestræbte sig for at modarbejde den Bolignød, vi faktisk kom i. Men Anerkendelsen kom noget sent.

Hr. Becker udarbejdede et Forslag og fik Grundejernes Tilslutning til en almindelig Lejefastsættelse, der samtidig i høj Grad vilde bevirke en Boligregulering, hvorved Lejlighederne blev reguleret efter Beboernes Behov. Den fandt, som sagt, Tilslutning hos Grundejerne, men ikke hos den socialdemokratiske Gruppe, den blev tværtimod forkastet. Derimod kom man ind paa en Boliglovgivning for et Aar ad Gangen, saaledes at vi fra 1916 Aar efter Aar skulde rive op i hele denne Sag og have en ny Lovgivning, saaledes at der ikke blev nogen Hivleperiode, det blev til en kontinuerlig Krig mellem Ejer og Lejer, og dertil bidrog netop i høj Grad denne primitive Lovgivning for eet Aar ad Gangen.

Først i 1924 fandt Parterne hinanden, og jeg tør paastaa, at Initiativet udgik netop fra den borgerlige Gruppe, man søgte at faa en kontinuerlig Boliglovgivning, saaledes at Loven kunde blive en Afviklingslov. Ved det Fællesudvalg, der blev nedsat — jeg havde Sæde deri, saa jeg kan tale om Erfaring —, opnaaedes der Enighed om, at Loven skulde være en Afviklingslov. Det Spørgsmaal har gentagne Gange været fremme i Debatten her, og jeg vil hævde, at det for alle Parter var en Forudsætning, at Loven skulde være en Afviklingslov, man nærede den Forvisning, at Forholdene i Løbet af 6 Aar vilde trække sig i Lave. Det var gentagne Gange fremme, at man vilde indføre en Revisionsbestemmelse for hvert andet Aar f. Eks., men det blev forkastet, fordi man saa kom ind paa et Forhold noget lignende det, man den Gang havde levet under i 8 Aar.

Forudsætningen fra alle Sider — der var fuld Enighed om Forslaget, som blev indsendt til Regeringen — var altsaa, at denne Lov skulde være den endelige Lov, som skulde have sin Afvikling i 1931. Nu efter 6 Aars Forløb staar vi og skal overveje. Hvilke Erfaringer har man gjort?

Man har først og fremmest gjort den Erfaring, at Bolignøden er blevet afløst af Boligtrang — man tør ikke paastaa, at der ingen Boligtrang er her i København —, det er nu en Gang en Kendsgerning, at der er Trang til Boliger til Stede, om end ikke paa langt nær i samme Forhold som i 1924. Den Gang levede vi ogsaa under Trykket af de ulykkelige Valutaforhold, Arbejdsløsheden var ogsaa den Gang meget stor. Vi er altsaa naaet til en Mildnelse af Forholdene.

Vi har imidlertid ogsaa opnaaet, som det er hævdet af det ærede Medlem Hr. J. Chr. Jensen, at Lejerne for de gamle Lejligheder er steget; de er steget med Nævnenes Billigelse, der har altsaa fundet en vis retfærdig Regulering Sted, saaledes at Grundejerne dog vist i det store og hele slet ikke er utilfredse med de Lejer, de for Tiden faar. Det er ikke det, der trykker, men den Omstændighed, at de ikke har fri Raadighed over den Ejendom, de dog besidder. Det tør jeg hævde, at i det store og hele vil Grundejerne ikke kræve større Lejer, selv om Loven bliver ophævet.

Som det er fremhævet her fra alle Sider, ogsaa af det ærede Medlem Hr. Korsgaard, har Udviklingen ogsaa medført, at der er opført en Del nye Boliger. Hvad har man opnaaet med dem — det er ca. 25 pCt. af de nuværende Lejligheder? Disse Boliger har været holdt udenfor Boliglovens Bestemmelser, de har været skattefri i en lang Aarrække — de, der er bygget fra 1918 —, og der er ingen Indflytningsrestriktioner med Hensyn til dem. Det, der derfor er opnaaet, er, at de har kunnet faa den store Leje, som Byggeomkostningerne har krævet, navnlig paa Grund af, at Indflytningsbestemmelserne ikke er gældende der.

Naar en af disse store Karreer er færdig, ser vi i „Berlingske Tidende“ og de andre Blade en stor Annonce, hvor de averterer med store, moderne indrettede Lejligheder o. s. v. og ingen Indflytningsbestemmelser, saaledes at de gæstfrit aabner Armene ud imod Landet. Disse nye Boliger kommer altsaa slet ikke den Del af Befolkningen til gode, som har Trang til at stifte Bo. Det har været en ulykkelig Udvikling, og denne Udvikling vil fortsættes under en fortsat Boliglovgivning. Nu er det 25 pCt., om et Aar er det 30 pCt. af Befolkningen, senere bliver det 35 pCt. Der dannes efterhaanden et Monopol paa de nye Bygninger, et Monopol, som med Tiden vil medføre, at der